Бульбак В.В.
бакалавр,
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
Штець Т.Ф.
PhD з економіки, доцент,
доцент кафедри фінансів та бухгалтерського обліку,
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті

DOI: https://doi.org/10.36059/978-966-397-573-3-32

ФІНТЕХ (FINTECH)-СЕРВІСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У XXI столітті цифрова трансформація стала одним з ключових чинників модернізації фінансових систем у світі. На цьому тлі особливого значення набувають фінансові технології (FinTech), що поєднують фінансові послуги з інноваційними цифровими рішеннями з метою підвищення їхньої доступності, зручності та економічної ефективності. Під фінтех-технологіями (FinTech) розуміють комплекс інструментів і сервісів, які забезпечують автоматизацію, прискорення та здешевлення фінансових операцій, водночас формуючи нову якість взаємодії між споживачами, фінансовими установами та ринком загалом.

Становлення FinTech зумовлене стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, поширенням мобільного інтернету та зростанням попиту на дистанційні фінансові послуги. У сучасних умовах FinTech перестав бути конкурентною перевагою окремих компаній і перетворився на необхідну передумову їхнього функціонування. Дана тенденція безпосередньо вплинула й на банківський сектор, де інновації радикально змінюють структуру операцій, бізнес-моделі та взаємовідносини з клієнтами.

В сфері банківської діяльності фінтах-технології займають не останнє місце, їх активне впровадження дистанційних банківських послуг, мобільних додатків, систем миттєвих платежів, електронних гаманців та інших цифрових сервісів суттєво змінює структуру та механізми функціонування банківської системи. Фінтех-сервіси сприяють підвищенню доступності фінансових послуг, зниженню витрат на їх надання, посиленню конкуренції між банками й небанківськими установами, а також стимулюють інновації у сфері платіжної інфраструктури та кредитування, тому компанії, які не враховують їх вимоги до якості фінансових послуг, ризикують втратити більшу частину клієнтської бази.

У науковій літературі виділяють кілька груп фінтех-технологій, які відображають основні напрями їх розвитку. Для систематизації їх можна об'єднати у чотири узагальнені категорії [1–3]:

1. Платежі та фінансові сервіси. До даного напряму належать технології, що забезпечують проведення розрахунково-платіжних операцій у цифровому середовищі, а саме інтернет-банкінг та мобільні банківські застосунки, які дозволяють здійснювати фінансові операції без відвідування відділення; електронні гаманці та платіжні рішення (Apple Pay, Google Pay, Wise тощо); краудфандингові платформи та P2P-кредитування як альтернативні канали фінансування; технології блокчейна та криптовалюти, що забезпечують децентралізовані платежі та застосування смарт-контрактів.

2. Аналітичні та управлінські технології. У цьому секторі ключову роль відіграють алгоритми штучного інтелекту та машинного навчання (AI/ML), які застосовуються для: оцінювання кредитоспроможності клієнтів; виявлення підозрілих операцій та фінансового шахрайства; побудови прогнозних моделей ризиків і поведінкової аналітики. Перелічені інструменти значно підвищують точність прийняття рішень та оптимізують внутрішні процеси фінансових установ.

3. Технології клієнтської взаємодії. Відповідне рішення, спрямовані на підвищення зручності та персоналізації фінансових послуг: робо-адвайзери, що надають автоматизовані консультації з управління фінансами цілодобово; онлайн-платформи та мобільні додатки для доступу до банківських послуг; концепція Open Banking, яка передбачає відкритий доступ третіх сторін до банківських API для створення інтегрованих клієнтських сервісів та крос-платформних інструментів.

4. Технології захисту та ідентифікації. До вказаної категорії належать цифрові механізми забезпечення безпеки фінансових операцій: біометрична ідентифікація (розпізнавання обличчя, голосу, відбитків пальців);дистанційне відкриття рахунку через відеоверифікацію та електронний підпис; застосування блокчейна для надійного зберігання й верифікації даних, що мінімізує ризики несанкціонованих змін інформації.

Національний банк України (НБУ) у липні 2020 року затвердив Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року, визначивши її як покроковий план для створення сучасної, повноцінної та конкурентоспроможної фінансової екосистеми. Стратегія є чітким свідченням визнання регулятором критичної важливості FinTech як рушійної сили економічного розвитку, що має забезпечити населення та бізнес інноваційними та доступними цифровими фінансовими послугами. Таке рішення НБУ акцентує на амбіції України стати одним із регіональних хабів для IT-компаній, сприяючи притоку як українських, так і міжнародних інвестицій у високотехнологічний сектор. Важливою

складовою цієї регуляторної відкритості є готовність НБУ розглядати заяви від компаній щодо запровадження та розвитку їхніх FinTech-продуктів, що демонструє прагнення до стимулювання інновацій через співпрацю з ринком [2].

Вплив фінансових технологій (FinTech) на банківську систему України є багатовимірним і стимулюється діяльністю двох ключових груп гравців: мобільних банків, створених за принципом «банку в банку» (необанків), та небанківських FinTech-платформ. Відповідна синергія каталізує цифрову трансформацію, підвищуючи доступність та конкурентоспроможність фінансових послуг.

На українському ринку функціонує низка цифрових банків, які, будучи незалежними структурами, розвивають свої продукти під окремим брендом на базі ліцензій діючих банків. До таких проєктів, що працюють за моделлю «банку в банку», належать: «Монобанк» (Universal Bank), O. Bank («Ідея Банк»), «Тодобанк» («Мегабанк»), Izibank (Universal Bank), Sportbank («Оксі Банк» та «Таскомбанк») та Neobank («АКБ «Конкорд»). Monobank є найяскравішим прикладом цієї моделі, позиціонуючись як роздрібний продукт АТ «Універсал Банк». Працюючи виключно через мобільний додаток, він досяг значного успіху, емітувавши за 2020 рік третю за кількістю кількість карток в Україні (після ПриватБанку та Ощадбанку). Успіх Monobank ($8,6 млн прибутку при інвестиціях $2 млн) підтверджується чіткою бізнес- та маркетинговою стратегією, орієнтованою на молодіжну аудиторію та прихильників альтернативних традиційному банкінгу рішень.

Інші необанки демонструють різноманітність нішевих стратегій:

1. Todobank (на базі «Мегабанку») відрізняється можливістю використання його сервісів за допомогою картки будь-якого українського банку, без необхідності замовлення власної.

2. Sportbank та Izibank орієнтовані на створення тематичних спільнот: Sportbank прагне об’єднати навколо фінансових послуг усіх, хто пов’язаний зі спортом, тоді як Izibank фокусується на активному способі життя.

3. Neobank (від Concord Bank) обирає вектор розвитку на обслуговування ФОП та юридичних осіб, пропонуючи, зокрема, функції для бухгалтерського доступу та можливість створення «касового апарату в телефоні».

Другою ключовою групою, що формує FinTech-ландшафт, є спеціалізовані небанківські платформи - Платіжні Сервіси (Portmone, LiqPay). Компанії Portmone та LiqPay є основними гравцями у сфері онлайн-платежів та грошових переказів. Portmone забезпечує зручність для фізичних осіб (оплата комунальних, податків, поповнення мобільного) та інтегрується в бізнес для швидкого приймання платежів. LiqPay є платіжним сервісом, більш орієнтованим на інтернет-еквайринг

та обслуговування онлайн-торгівлі. Їхня діяльність посилює роль банківської системи як інфраструктурної основи для цифрової економіки, активно перетинаючись з електронною комерцією та державними електронними сервісами; Онлайн-Кредитування (CreditX) – Платформи на кшталт CreditX спеціалізуються на наданні короткострокових онлайн-кредитів, які використовують аналітичні та інноваційні методи оцінки кредитоспроможності клієнтів на основі даних, що забезпечує швидкість прийняття рішень та підвищує зручність доступу до фінансування.

Діяльність усіх цих FinTech-сервісів має суттєвий і багатовимірний вплив на розвиток банківської системи України. А саме нами виокремлено основні:

1. Підвищення доступності та інклюзії, де головною соціальною перевагою є демократизація фінансових послуг. Цифрові рішення роблять оплату послуг, отримання кредитів та інвестування доступним для всіх, що особливо критично для віддалених регіонів з обмеженою традиційною банківською інфраструктурою.

2. Стимулювання конкуренції та інновацій, адже вихід на ринок нових FinTech-учасників стимулює традиційні банки до активної модернізації ІТ-інфраструктури та впровадження клієнтоорієнтованих інновацій.

3. Оптимізація витрат та безпека. Тому що автоматизація процесів значно скорочує операційні витрати банків, зменшуючи потребу у великій кількості персоналу та відділень. Економія частково спрямовується на зниження тарифів. Водночас, цифрові сервіси забезпечують клієнтам можливість відстежувати свої операції у режимі реального часу, що зменшує ризики помилок, шахрайства та підвищує прозорість взаємодії між банком і клієнтом.

Завдяки поширенню цих технологій змінюється не лише перелік доступних інструментів фінансового обслуговування, але й сама логіка функціонування банківської системи. Традиційні операційні моделі поступово трансформуються у цифрові екосистеми, де банки інтегруються з небанківськими фінтех-компаніями, платформами електронної комерції, державними цифровими сервісами та ІТ-інфраструктурою. Ефективне впровадження таких інновацій потребує комплексного вирішення методологічних, економічних, технологічних і правових аспектів. Водночас їх розвиток створює фундамент для подальшого посилення конкурентоспроможності банківського сектору України, розширення доступу населення до фінансових послуг та формування сучасної цифрової фінансової екосистеми. Тому, український FinTech-ринок демонструє високий рівень сегментації та інноваційності. Необанки змінюють формат взаємодії з роздрібним клієнтом, а спеціалізовані платформи забезпечують функціональну

підтримку цифрової економіки. У сукупності FinTech-сервіси сприяють підвищенню швидкості, зручності та доступності фінансових послуг, виступаючи ключовим драйвером модернізації банківського сектора.

Список використаних джерел:

1. В'язовий С. М. Fintech в Україні: шлях до інноваційного майбутнього безготівкових розрахунків. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2761
2. Національний банк України. Розвиток фінтеху в Україні. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/innovatsiyi-ta-rozbudova-finteh-rinku-ukrayini--u-fokusi-uvagi-natsionalnogo-banku
3. Пшик Б. І., Грудзевич У. Я. Удосконалення регулювання FinTech на ринку банківських послуг в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2794/2714
4. Капралов О. М. Фінтех в Україні: виклики та перспективи в умовах війни та цифрової трансформації. *International Financial Club "Bankir"*. 2025. URL: https://bankir.kiev.ua/fintekh-v-ukraini-vyklyky-ta-perspektyvy-v-umovakh-vijny-ta-tsyfrovoi-transformatsii/
5. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. FinTech тренди 2025. URL: https://fintechua.org/fintech_trends_2025
6. Філіппон Т. FinTech as a Financial Opportunity. 2016. National Bureau of Economic Research. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w22476/w22476.pdf
7. Офіційні сайти банків України : ПриватБанк. URL: https://privatbank.ua; monobank. URL: https://monobank.ua; Ощадбанк. URL: https://oschadbank.ua; ПУМБ. URL: https://pumb.ua; Райффайзен Банк. URL: https://raiffeisen.ua